

[Ministeren for udviklingsbistand]

Ud over selve bistanden til den økonomiske reformproces er der andre omfattende bistandsbehov i Central- og Østeuropa. De væsentligste af disse behov er bistand til for det første opbygning af demokratiske systemer, for det andet til miljøforbedring og for det tredje til humanitær bistand, herunder altså bistand til forbedring af det sociale sikkerhedsnet. Når privatiseringen kommer til at køre for fuld udblæsning, er det vigtigt, at det sociale sikkerhedsnet fungerer, og at sundhedssystemet kommer til at fungere, samt at der i visse perioder sker afhjælpning af en akut fødevarerproblestilling.

Det er vigtigt, at fordelingen af midler på disse fire områder koordineres og afvejes nøje, dels fordi der er afgrænsningsproblemer mellem ordningerne og derfor en vis risiko for en overlapning, dels fordi det er nødvendigt at sikre en ressourcemæssig balance mellem på den ene side – det væsentligste – hjælp til selvhjælp i form af bistand til en forbedret erhvervssevne og på den anden side symptomafhjælpende bistand.

Man må også sikre, at bistanden ikke får en skæv kurs som følge af danske særinteresser. Den overordnede koordination af Øststøtten bør som hidtil ligge i Udenrigsministeriet i nøje samarbejde med Finansministeriet. Herudover bør miljøhensyn og hensyn til dansk erhvervsliv inddrages mere direkte i den overordnede koordination af Øststøtten end hidtil.

Hensynet til fremme af miljømæssigt bæredygtige samfund i Østlandene bør gives en meget høj prioritet i alle former for støtte. De omfattende miljøskader, som de kommunistiske regimer har påført verden, er både en belastning for Vesten og for befolkningerne i disse lande. Der er et stort behov for vestlig hjælp også på dette område.

Problemerne er også af en sådan størrelsesorden, at landene ikke selv kan løse dem inden for en overskuelig tid. Samtidig er miljøproblemerne, herunder især den nukleare sikkerhed, en væsentlig trussel mod vores egen livskvalitet.

På den baggrund har regeringen i sit udspil af 19. maj, »Ny kurs mod bedre tider«, peget på, at den globale miljøtrussel skal prioriteres højt. Dette gælder ikke mindst i forhold til Østeuropa. Det er en vigtig del af regeringens målsetting om, at miljø- og katastroferammen

gradvis inden år 2002 skal nå op på de 0,5 pct. af BNI.

Regeringen har derfor foreslået, at der i 1994 afsættes 300 mio. kr. til miljø- og katastroferammen ud over de 100 mio. kr., der allerede er tilført rammen.

Miljøstøtte er nødvendig og nyttig, men kan ikke erstatte støtte til reformerne i retning af demokrati og markedsøkonomi. En ny Øststøtte skal i højere grad koncentreres om nogle hovedområder, hvor Danmark har særlig ekspertise, og som modtagerlandene har behov for i deres udvikling.

Som særlige indsatsområder tænker jeg ud over miljø på rådgivning og demonstrationsprojekter inden for sektorerne energi, miljø, landbrug, undervisning, statslig infrastruktur, sociale sikkerhedssystemer, arbejdsmarkedsforhold og boligområdet. For hovedsektorerne udarbejdes der rammeprogrammer, som for så vidt angår de overordnede linier behandles i et tværministerielt Østlandeudvalg under Udenrigsministeriets ledelse efter fornøden koordination med modtagerlandet og med anden international bistand. Rammeprogrammerne udmøntes af det pågældende danske ressortministerium i samarbejde med modtagerlandene og de danske ambassader. Enkeltprojekterne udføres inden for rammeprogrammet på ressortministeriets ansvar. Det overvejes også at overlade en større del af ansvaret for den detaljerede bedømmelse, som hidtil er sket i Det Rådgivende Udvalg for Østlandepuljen, til ressortministerierne selv.

Modtagerlandenes interesse bør fortsat være et hovedkriterium for at støtte et projekt. De danske ambassader i modtagerlandene bidrager aktivt med identifikation af partnere og projekter.

Det er min hensigt at føre en løbende dialog med dansk erhvervsliv og modtagerlandene for at drøfte forløbet af Øststøtten, således at støtten kommer modtagerlandene til gode, samtidig med at den er til gavn for dansk erhvervsliv.

Modtagerlandene har generelt kritiseret, at den vestlige bistand i for høj grad er givet til konsulentrapporter. Også dele af dansk erhvervsliv har rettet samme kritik mod den danske Østpulje, som støtter tekniske bistandsprojekter, hidtil i form af rådgivning, træning og undervisning. Konsulentrapporter kan være